

Sygnatura akt III U 708/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 20-01-2016 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Jadwiga Świącicka**

Protokolant: sekretarz sądowy Marcin Jamrószka

po rozpoznaniu w dniu 20-01-2016 r. w Koninie

sprawy Z. F.

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o rentę rodzinną

na skutek odwołania Z. F.

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 23 czerwca 2015r. znak: (...)

I. **Oddala odwołanie**

II. **Odstępuje od obciążania odwołującej kosztami zastępstwa procesowego.**

Sygnatura akt III U 708/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. decyzją z dnia 23.06.2015 r., znak : (...) odmówił Z. F. przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu (...). M. F..

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził, że na dzień zgonu M. F. nie byłby uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy, gdyż na ten dzień nie legitymował się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym. Niezbędny do przyznania świadczenia staż pracy został udowodniony przed dniem 24.01.2008 r. i powinno zostać udowodnione, że M. F. był niezdolny do pracy przed tym dniem. Orzeczeniem lekarskim z dnia 1.06.2015 r. stwierdzono całkowitą niezdolność do pracy, która powstała jednak po dniu 24.01.2008 r.

Odwołanie od decyzji złożyła Z. F. wnosząc o przyznanie prawa do renty rodzinnej po zmarłym M. F.. W uzasadnieniu decyzji podała, że jest osobą schorowaną, zaliczoną do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności i aktualnie pozostaje bez środków do życia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa sądowego według norm przepisanych, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił i zważył, co następuje :

M. F., ur. (...)r. był mężem Z. F.. W dniu (...) M. F. zmarł a jego śmierć miała charakter nagły spowodowany wstrząsem hypowolemicznym w przebiegu pękniętego tętniaka aorty piersiowej. Z. F. w dniu 24.03.2015 r. wystąpiła z wnioskiem o przyznanie prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu. Do wniosku dołączono dokumenty poświadczające zatrudnienie zmarłego i w toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego organ rentowy stwierdził, że M. F. legitymuje się okresem składkowym wynoszącym 29 lat 6 miesięcy i 26 dni oraz okresem nieskładkowym wynoszącym 9 miesięcy i 17 dni. Na dzień zgonu M. F. nie posiadał jednakże wymaganego 5-letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Organ rentowy ustalił, że przesłanki stażowe zmarłego zostały spełnione wcześniej tj. na dzień 24.01.2008 r. i zachodziła konieczność ustalenia niezdolności do pracy zmarłego przed tym dniem.

Orzeczeniem z dnia 1.06.2015 r. uznano, że zmarły M. F. był całkowicie niezdolny do pracy lecz brak jest niezdolności do pracy przed dniem 24.01.2008 r.

Mając na uwadze powyższe okoliczności organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję od której wniesiono odwołanie.

W toku postępowania Sąd w oparciu o treść przepisu art. 278 k.p.c. przeprowadził dowód ze wspólnej opinii biegłego neurologa Z. R. oraz internisty M. O. na okoliczność ustalenia, czy zmarły w dniu (...) M. F. był chociażby częściowo niezdolny do pracy przed dniem 24.01.2008 r.

Biegła internista M. O. na podstawie dokumentacji medycznej zmarłego rozpoznała u niego pęknięty tętniak aorty piersiowej, dobrze regulowane nadciśnienie tętnicze, chorobę zwyrodnieniową (stawy kolanowe, kręgosłup), naczyniopochodne bóle głowy, stan po złamaniu kości potylicznej w 2003r. oraz nikotynizm. Istniejące od 2000 r. a potem także w 2013 r. dolegliwości stawowe dotyczące głównie prawego stawu kolanowego oraz zespół bólowy kręgosłupa wymagały jedynie okresowych zwolnień lekarskich. Nadciśnienie tętnicze od 2013 r. było dobrze regulowane, a naczyniopochodne bóle głowy od 2001 r. przebiegały bez cech ogniskowego uszkodzenia centralnego układu nerwowego. Brak jest także informacji o tętniaku aorty przed datą zgonu. Z opinią internisty zgodził się biegły neurolog Z. R. podkreślając, że dokumentacja medyczna wskazuje jedynie na wystąpienie okresowych zachorowań i okresowego przebywania na zasiłkach chorobowych, jednak nie było one podstawą do orzekania o niezdolności do pracy w rozumieniu renty, w tym także przed datą 24.01.2008 r.

Odwołująca Z. F. odnosząc się do sporządzonej opinii biegłych wskazała, że biegli nie stwierdzili braku niezdolności do pracy jej męża przed 24.01.2008 r. a jedynie orzekli, że nie ma na taką ocenę dowodów w dokumentacji medycznej. Jednocześnie odwołująca podała, że z uwagi na fakt, że mąż był całkowicie niezdolny do pracy i posiadał 29 lat, 6 miesięcy, 25 dni okresów składkowych i 9 miesięcy oraz 17 dni okresów nieskładkowych to spełniał przesłanki przyznania mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Powyzszy stan faktyczny został ustalony na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach ZUS oraz przedłożonych do sprawy (k.5-10, 12,13, 45-47) oraz wspólnej opinii biegłych internisty M. O. oraz neurologa Z. R. (k.25-27).

Wartość dowodowa dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu, nie była również kwestionowana przez strony.

Sąd uznał wspólną opinię biegłych za jasną, przekonującą, wyczerpującą oraz w pełni przydatną do rozstrzygnięcia sprawy. Opinia ta sporządzona bowiem została przez specjalistów posiadających gruntowną wiedzę medyczną, a także doświadczenie zawodowe. Nadto przy sporządzaniu opinii biegli uwzględnili dokumentację medyczną zmarłego znajdującą się w aktach organu rentowego. Opinia jest należyte i przekonująco uzasadniona, zawiera rozpoznanie schorzeń, stopień ich zaawansowania oraz wpływ na naruszenie sprawności organizmu u zmarłego M. F.. Jego zgon nastąpił z przyczyny związanej z wstrząsem hypowolemicznym w przebiegu pękniętego tętniaka aorty piersiowej i brak jest dowodów w dokumentacji medycznej o tętniaku aorty przed datą zgonu. Z kolei pozostałe schorzenia istniejące u zmarłego nie powodowały u niego stanu chociażby częściowej niezdolności do pracy

(i to istniejącej przed 24.01.2008 r.) i wymagały jedynie leczenia w ramach krótkotrwałych zwolnień lekarskich.

Zgodnie z art. 65 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.Dz.U.2015.748) renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy.

Zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej do renty rodzinnej uprawniony jest małżonek zmarłego (wdowa lub wdowiec) i przysługuje ona m.in. wdowie, która w chwili śmierci męża miała ukończone 50 lat (art. 70 ust. 1 pkt 1 ustawy). Powyższy warunek Z. F. spełnia, a zatem znajduje się ona w kręgu osób uprawnionych do renty rodzinnej.

Należy zauważyć, że renta rodzinna jest uzależniona od tego, czy zmarły członek rodziny spełniał warunki wymagane do nabycia prawa do renty lub emerytury. Stanowi więc pochodną emerytury, bądź renty z tytułu niezdolności do pracy zmarłego. W sytuacji zmarłego M. F. ocenie podlegało to, czy zmarły spełniał warunki do uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Z uwagi na wiek zmarłego nie było bowiem podstaw do badania tego czy miał on prawo do emerytury.

Zgodnie z art. 57 ust. 1 powyższej ustawy renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Natomiast według art. 58 ust. 1 ustawy warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej :

- 1) 1 rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;
- 2) 2 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat;
- 3) 3 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat;
- 4) 4 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat;
- 5) 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

W tym ostatnim przypadku okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej (art. 58 ust. 2 ustawy).

W przedmiotowej sprawie M. F. na dzień zgonu nie był uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy z uwagi na brak spełnienia warunku legitymowania się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym 5 lat.

Warunki stażowe zostały przez niego spełnione na dzień 24.01.2008 r. stąd też istotnym było, aby zmarły M. F. był co najmniej częściowo niezdolny do pracy przed tym dniem.

Definicja ustawowej niezdolności do pracy zawarta jest w przepisie art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zgodnie, z którym niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. W przepisach ustępów 2 i 3 cytowanego przepisu jest natomiast mowa o różnicy między niezdolnością do pracy całkowitą oraz częściową. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy (art. 12 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 3 ustawy).

Dodać trzeba, że ustalenie niezdolności do pracy wymaga wiadomości specjalnych w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c., dlatego Sąd w realiach sprawy był zobligowany przeprowadzić dowód z opinii biegłych sądowych o specjalności odpowiadającym schorzeniom zmarłego M. F. (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2005 r., I UK 356/04, publ. LEX nr 276241; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2008 r., sygn. akt I UK 356/07, publ. LEX nr 490392).

Przeprowadzony przed Sądem dowód ze wspólnej opinii biegłych internisty oraz neurologa pozwoliły na ustalenie, że przed dniem 24.01.2008 r. M. F. nie był osobą niezdolną do pracy w rozumieniu powyższych przepisów. Występujący w sprawie biegli stwierdzili, że w dostępnej dokumentacji lekarskiej brak jest wpisów świadczących o istotnych powikłaniach zdrowia zmarłego przed tą datą. Co więcej zaznaczyli oni, że występujące u zmarłego schorzenia powodowały, że jedynie w okresach zaostrzeń choroby wymagał on zwolnień lekarskich, lecz nie był on niezdolny do pracy w rozumieniu renty. Ocena niezdolności do pracy sprowadza się do oceny, czy zdiagnozowane schorzenie, jego stadium rozwoju i objawy jakie wywołuje rzutują na możliwość świadczenia pracy, a tego rodzaju ocena uniemożliwiająca wykonywanie pracy przez zmarłego została przez biegłych jednoznacznie wykluczona.

Wskutek uznania, że zmarły M. F. nie spełniał warunków do przyznania mu renty z tytułu niezdolności do pracy, brak było podstaw do przyznania renty rodzinnej na rzecz jego żony Z. F..

Sąd pragnie również zauważyć, iż dostrzega okoliczność legitymowania się przez zmarłego długim okresem składkowym (29 lat, 6 miesięcy i 26 dni) lecz z punktu widzenia regulacji wynikającej z art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej był to okres niewystarczający. Zgodnie z art. 58 ust. 4 ustawy przepisu art. 58 ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6 ustawy emerytalnej, wynoszący co najmniej 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Innymi słowy wymogu wykazania pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego, w dziesięcioleciu poprzedzającym zgłoszenie wniosku o rentę lub powstanie niezdolności do pracy, nie musi spełnić mężczyzna, który udowodnił okres składkowy w wymiarze co najmniej 30 lat oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Przepis ten wyraźnie wskazuje, że chodzi tutaj o okres składkowy, a więc posiadanie przez zmarłego dodatkowego okresu nieskładkowego wynoszącego 9 miesięcy i 17 dni nie mogło zostać doliczone i uzupełnić brakujący okres okresów składkowych.

Wobec powyższego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd oddalił odwołanie.

Na marginesie Sąd pragnie zauważyć, że odwołująca może ewentualnie starać się o przyznanie renty na podstawie art. 83 ust. 1 ustawy emerytalnej. Stosownie bowiem do treści tego przepisu ubezpieczonym oraz pozostałym po nich członkom rodziny, którzy wskutek szczególnych okoliczności nie spełniają warunków wymaganych w ustawie do uzyskania prawa do emerytury lub renty, nie mogą - ze względu na całkowitą niezdolność do pracy lub wiek - podjąć pracy lub działalności objętej ubezpieczeniem społecznym i nie mają niezbędnych środków utrzymania, Prezes Zakładu może przyznać w drodze wyjątku świadczenia w wysokości nieprzekraczającej odpowiednich świadczeń przewidzianych w ustawie.

Sąd rozpoznający odwołanie od decyzji odmawiającej przyznania prawa do renty rodzinnej tego rodzaju spraw jednak nie rozpoznaje i jeżeli odwołująca uważa, że zachodzą w stosunku do niej szczególne warunki i okoliczności powinna wystąpić o rentę przyznawaną w tym szczególnym trybie z oddzielnym wnioskiem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Rozstrzygnięcie o zasadności odwołania wymagało posiadania wiadomości specjalnych wobec czego zasady słuszności przemawiały za tym, aby na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpić od obciążania odwołującej kosztami zastępstwa procesowego pozwanego.

SSO Jadwiga Świącicka